

УДК: 37.013

DOI 10.33514/1694-7851-2025-4/3-310-317

Орозбакова М.С.

окутуучу

И. Арабаев атындагы Кыргыз мамлекеттик университети

Бишкек ш.

mehri15-85@mail.ru**Сейтказиева Н.С.**

ага окутуучу

И. Арабаев атындагы Кыргыз мамлекеттик университети

Бишкек ш.

s.nazgul.s@mail.ru**Ниязбеков Т.К.**

ага окутуучу

И. Арабаев атындагы Кыргыз мамлекеттик университети

Бишкек ш.

ktalgarbek@bk.ru

БИЛИМ БЕРҮҮДӨГҮ ИННОВАЦИЯЛАР

Аннотация. Азыркы дүйнөдө билим берүү өзүнүн маңызы боюнча инновациялык болууга тийиш, анткени инновациялык коомдун маанилүү элементтеринин бири инновациялык билим берүү системасы болуп саналат. Макалада билим берүүдөгү инновациялар тууралуу заманбап көз караштар талкууланат, билим берүүдөгү инновациялардын кээ бир классификациялары берилет, инновацияга багытталган билим берүүнүн калыптанышы талкууланат.

Ошондуктан, бул социалдык-маданий контекстте «инновация» түшүнүгүн киргизүү өзгөчө мааниге ээ экендиги анык. Ошентип, инновациянын баштапкы түшүнүгү жаңы өндүрүштүк функцияны түзүү болуп саналат. Ал технологиянын өнүгүүсүнө негизделген, уюштуруу прогресси, коомдук баалуулуктардын жана нормалардын өзгөрүшү. Башкача айтканда, инновациялар биринчи кезекте инструменталдык жана технологиялык эмес, социалдык жана жеке категория.

Инновациялардын социалдык аспектилери биринчи кезекте анын адамдардын муктаждыктары менен байланышынан келип чыгат. Социалдык багыт инновациянын эң маанилүү өзгөчөлүгү деп айтууга болот. Эч бир инновация социалдык жактан нейтралдуу боло албайт.

Негизги сөздөр: билим берүү, инновациялар, инновациялардын классификациясы, инновациялык багытталган билим берүү.

Орозбакова М.С.

преподаватель

Кыргызский государственный университет имени И. Арабаева

г. Бишкек

mehri15-85@mail.ru**Сейтказиева Н.С.**

преподаватель
Кыргызский государственный университет имени И. Арабаева
Бишкек ш.
s.nazgul.s@mail.ru

Ниязбеков Т.К.
старший преподаватель
Кыргызский государственный университет имени И. Арабаева
г. Бишкек
ktalgarbek@bk.ru

ИННОВАЦИИ В ОБРАЗОВАНИИ

Аннотация. Образование в современном мире должно быть инновационным по своей сути, ведь одним из важнейших элементов современного инновационного общества является инновационная система образования. В статье рассматриваются современные взгляды на инновации в образовании, приведены некоторые классификации инноваций в образовании, затрагиваются вопросы формирования инновационно-ориентированного образования.

Поэтому очевидно, что введение понятия «инновация» в данном социокультурном контексте имеет особое значение. Исходное понятие инновации – это создание новой производственной функции, основанной на развитии технологий, организационном прогрессе и изменении социальных ценностей и норм. Другими словами, инновации — это прежде всего социальная и личностная категория, а не инструментальная и технологическая. Социальные аспекты инноваций обусловлены прежде всего их связью с человеческими потребностями.

Социальная ориентация, пожалуй, важнейшая характеристика инноваций. Ни одна инновация не может быть социально нейтральной.

Ключевые слова: образование, инновации, классификация инноваций, инновационно-ориентированное образование.

M.S. Orozbakova
teacher
Kyrgyz State University named after I. Arabaev
Bishkek c.
mehri15-85@mail.ru

N.S. Seytkazieva
teacher
Kyrgyz State University named after I. Arabaev
Bishkek c.
s.nazgul.s@mail.ru

T.K. Niyazbekov
teacher
Kyrgyz State University named after I. Arabaev
Bishkek c.
ktalgarbek@bk.ru

INNOVATIONS IN EDUCATION

Annotation. Education in the modern world should be innovative in its essence, because one of the most important elements of a modern innovative society is an innovative education system. The article considers modern views on innovations in education, provides some classifications of innovations in education, and touches on the formation of innovation-oriented education.

Therefore, it is clear that the introduction of the concept of "innovation" in this socio-cultural context is of particular importance. Thus, the initial concept of innovation is the creation of a new production function. It is based on the development of technology, organizational progress, changes in social values and norms. In other words, innovations are primarily a social and personal category, not an instrumental and technological one.

The social aspects of innovation arise primarily from its connection with human needs. It can be said that the social orientation is the most important feature of innovation. No innovation can be socially neutral.

Key words: education, innovations, classification of innovations, innovation-oriented education.

Киришүү

Билим берүү инсандын социалдык өнүгүүсүнүн эң маанилүү каражаттарынын бири катары таанылгандыктан, заман менен артта калбоого тийиш. Биз бүгүнкү күндө коомдун муктаждыктарын канааттандырган өзгөрүүлөр менен инновацияларды баштан кечирип жатабыз. Жалпысынан азыркы билим берүүнү мүнөздөгөн туруксуздукту эске алганда, айрым инновациялардын натыйжалуулугун түшүнүү үчүн убакыт талап кылынат. Бирок эскирген билим берүү программаларына кармануу мүмкүн эмес. Тилекке каршы, мындай баа берүү субъективдүүлүктөн ажырабайт жана билим берүүдөгү инновациялык процесстерди объективдүү түшүнүүнүн убагы келди. Акыркы жыйырма жыл аралыгында маанилүү теориялык жана практикалык материал топтолду, бул кадимки нерсени кокустуктан бөлүп коюуга мүмкүндүк берет.

Билим берүү системасында жаңылыктар федералдык, аймактык жана жергиликтүү деңгээлде (билим берүү уюмунун деңгээлинде) пайда болгон жана өнүгүп жатат.

Эреже катары, билим берүүнү мамлекеттик реформалоо процесстери болуп саналат, мисалы:

региондордо билим берүү тармагын өз алдынча өнүктүрүүгө мүмкүндүк берген билим берүүнү децентрализациялоо;

билим берүү процессин уюштурууда билим берүү мекемелеринин көз карандысыздыгын акырындык менен камсыз кылган башкарууну демократиялаштыруу;

Федералдык деңгээлде билим берүү системасындагы жаңылыктар негизинен "Билим берүү жөнүндө" жана "Жогорку жана жогорку окуу жайдан кийинки кесиптик билим берүү жөнүндө" Федералдык мыйзам, Билим берүүнү өнүктүрүүнүн федералдык программасы, Билим берүүнүн улуттук доктринасы,

Билим берүү тармагында орусиялык билим берүүнү модернизациялоо концепциясы сыяктуу мамлекеттик документтер менен жөнгө салынган сунуштар түрүндө көрсөтүлөт. 2010-жылга чейинки мезгил жана башкалар. Бул деңгээлде ар бир адамга айкын өзгөрүүлөр байкалат: билим берүү программаларынын ылайыктуу мазмунун издөө, билим берүүнү стандартташтыруу, башталгыч мектепте төрт жылдык билим алууга өтүү, студенттерди аттестациялоонун жаңы формаларын иштеп чыгуу, кесиптик билим берүү системасын бир нече этапта киргизүү ж.б.

Регионалдык процесстин өзү бир эле учурда улуттук билим берүү системасынын жаңы тарыхый баскычта калыптануусуна зарыл жаңылык болгондугу анык.

Мектептин бир түрдүүлүгүнүн "доору" аяктады. Мамлекеттик жана жеке мектептер пайда болуп, мамлекеттик мектептер өз кезегинде жалпы билим берүү жана «алдыңкы» мекемелерге – лицейлер жана гимназияларга бөлүнгөн. Жеке жана коомдук муктаждыктар үчүн альтернативалык варианттарды эске алган программаларды, ыкмаларды жана технологияларды иштеп чыгуу жана жаңылоо процесси күчөп, ар кандай кошумча билим берүү кызматтарын (анын ичинде акы төлөнүүчү кызматтарды) көрсөтүүгө мүмкүнчүлүк түзүлдү. Мыйзам чыгаруу, уюштуруучулук жана башкаруу инновациялары билим берүү мекемелеринде ишке ашырылып жаткан инновациялар үчүн нормативдик базаны камсыз кылат.

Дал ушундай инновациялык ишмердүүлүктүн деңгээли билим берүү тармагындагы инновациялардын бардык спектрин дүйнөнүн көптөгөн өлкөлөрүндө өнүгүүнүн белгилүү бир баскычтарында жүргүзүлүп жаткан билим берүү системасын реформалоо катары гана эмес, инновациялык кыймыл катары кароого мүмкүндүк берет. Кызык көрүнгөнү менен, мындай жагдай көбүнчө көптөгөн реформалардын «эрте жетилгендигин» эске албагандыгы менен байланыштуу, бул алардын түздөн-түз аткаруучуларынан – билим берүү уюмдарынын жетекчилеринен жана мугалимдеринен активдүү чечимдерди талап кылган.

Администрация орто билим берүүнүн өнүгүүсүнүн жалпы тенденцияларын туура аныктай алган (жогорку билимге кызыгуу жогорулаган) жана билим берүү процессин өз убагында реформалоону баштай алган билим берүү уюмдары (мектептер) сапаттуу жогорку билим берүүчү кадыр-барктуу мекемелерди илгерилетүүдө олуттуу артыкчылыктарга ээ болушту. Башка билим берүү уюмдарында (мектептерде) өзгөрүүлөр анчалык байкала алган эмес: ар бир деңгээлдеги окуу программасынын ырааттуулугу каралган эмес, аларды ишке ашыруунун максатка ылайыктуулугу жана натыйжалары мониторинг жүргүзүлгөн эмес жана талданган эмес. Ошентип, ар кайсы билим берүү уюмдарындагы инновациялар ар кандай масштабга ээ болгон.

Билим берүү уюмунун өзүн өзү сактоого багытталган жашоо стратегиясы [5, 6]:

- тышкы чөйрөдөгү өзгөрүүлөргө ситуативдүү реакция, көбүнчө билим берүү иш-аракеттеринин эсебинен (билим берүү аянттарын ижарага алуу, персоналды кыскартуу, акы төлөнүүчү билим берүүнүн көлөмүн көбөйтүү кызмат көрсөтүүлөр ж.б.);
- билим берүү иш-чараларын пландаштырууда шайкешсиздик (ресурстардын зарыл колдоосу жок программалардын, технологиялардын ар кандай түрлөрүнө негизсиз энтузиазм);
- жогорудан көрсөтмөлөрдү катуу көзөмөлдөөгө басым жасоо, укуктук жана экономикалык көз карандысыздыктан коркуу;
- билим берүү уюмунун администрациясынын жана кызматкерлеринин жана социалдык чөйрөнүн айланасындагы маалымат талаасынын фрагментациясы;

Натыйжада, инновациялык процесстер көпчүлүк учурларда стихиялуу жүрөт. Мугалимдердин (мугалимдердин, лекторлордун) төмөндөн өйдө багытталган демилгелери көп учурда билим берүү уюмунун администрациясы тарабынан колдоого алынбайт. Ушундан улам инновациялар кечиктирип киргизилет, алардын максатка ылайыктуулугу жарыяланат, бирок негизсиз болот, натыйжада инновациялар күндөлүк иш-аракеттердин күнүмдүк турмушунда эрип кетет.

• маанилүү инновациялар – билим берүү системасына билим берүүнүн маңызына таасир эткен, бирок буга чейин колдонулбаган инновацияларды киргизүү;

- ретроинновациялар – билим берүү иш-аракеттерине мурда колдонулган, бирок убакыттын өтүшү менен унутулуп калган ыкмаларды киргизүү;
- инновацияларды айкалыштыруу – бир нече окутуу ыкмаларын айкалыштыруу жана аларды жаңы бириктирүү

Инновациялык процесстер сөзсүз түрдө салттуу билим берүү системасы менен карама-каршылыктарга кирери анык, бирок алардын ортосунда диалектикалык байланыш бар, жана эми акыркы он жылдыкта билим берүүнүн өнүгүүсүндө эки тенденция – салттуу жана новатордук тенденциялар чогуу жашап келди деп айта алабыз [1]. билим берүү мекемелеринин тиби: салттуу жана өнүгүү. Тартипти сактоого багытталган салыштырмалуу туруктуу иштеши менен мүнөздөлгөн салттуу билим берүү системасында билим берүү процессине, тагыраак айтканда, билим берүү процессине басым жасалат.

Катышуучулардын ортосундагы мамилелер субъект-объект катары түзүлөт, мында субъект - мугалим (мугалим, мугалим) - чектелген шарттарда, анын ишмердүүлүгү мамилелердин структурасын катуу бекиткен программалар менен башкарылат; Объект – окуучу (окуучу, окуучу) – белгилүү бир билим менен толтурулушу керек, анын ролу – маалыматты пассивдүү өздөштүрүү. Иштелип жаткан системалар издөө режими менен мүнөздөлөт.

Өнүгүп келаткан Орусиянын билим берүү системасында төмөнкү багыттар боюнча инновациялык процесстер киргизилүүдө: билим берүүнүн жаңы мазмунун калыптандыруу, педагогикалык технологияларды иштеп чыгуу жана ишке киргизүү, билим берүү уюмдарынын жаңы типтерин түзүү. Мындан тышкары, көптөгөн орусиялык билим берүү мекемелеринин мугалимдери педагогикалык ой жүгүртүүнүн тарыхына кирген инновацияларды киргизүүдө. Мисалы, 20-кылымдын башындагы альтернативалык билим берүү системалары: М. Монтессори, Р. Штайнер, С. Френет жана башкалар.

Инновациялык процесстердин биринчи толук сүрөттөлүшүн 20-кылымдын башында америкалык экономист Ж. Шумпетер сунуш кылган, ал экономикалык системалардын өнүгүүсүндөгү өзгөрүүлөрдүн «жаңы айкалыштарын» талдап чыккан (1911). Өзүнүн изилдөөлөрүндө ал ишкердик өндүрүш факторлорунун жаңы айкалыштарын үзгүлтүксүз издөөдө чагылдырылган өнүгүүнүн кыймылдаткычы экендигинен чыгып кеткен.

Бир аз кийин, 1930-жылдары Й. Шумпетер жана Г. Менш да илимий дискурска «инновация» терминин киргизишкен. Ошентип, теориялык изилдөөлөрдүн өзгөчө тармагына негиз салынган, ал кийин тез өнүгүп, азыркы учурда бир катар илимий багыттар жана тармактар менен көрсөтүлгөн. Дал ушул жаңы маанилер 20-кылымдын экинчи жарымында фактыны аныктаган. «Инновация», «инновациялык процесс» жана ушул сыяктуу терминдер билимдин ар кандай тармактарында кеңири колдонулуп, андан кийин жалпылоонун жогорку деңгээлиндеги жалпы илимий категориялар статусуна ээ болуп, көптөгөн илимдердин, анын ичинде коомдук жана гуманитардык илимдердин концептуалдык системаларын байыткан.

Анткени өнүгүү – социалдык, экономикалык болобу, адам ишмердигинин кайсы бир тармагынын өнүгүшү ж.б. болобу – ар дайым өзгөрүү, жаңы реалиялардын, инновациялардын ж.б. пайда болушу катары көрүнөт. Бул адамзаттын тарыхы бою болуп келген.

Ошондуктан, бул социалдык-маданий контекстте «инновация» түшүнүгүн киргизүү өзгөчө мааниге ээ экендиги анык. Ошентип, инновациянын баштапкы түшүнүгү жаңы өндүрүштүк функцияны түзүү болуп саналат. Ал технологиянын өнүгүүсүнө негизделген, уюштуруу прогресси, коомдук баалуулуктардын жана нормалардын өзгөрүшү. Башкача айтканда, инновациялар биринчи кезекте инструменталдык жана технологиялык эмес,

социалдык жана жеке категория. Инновациялардын социалдык аспектилери биринчи кезекте анын адамдардын муктаждыктары менен байланышынан келип чыгат. Социалдык багыт инновациянын эң маанилүү өзгөчөлүгү деп айтууга болот. Эч бир инновация социалдык жактан нейтралдуу боло албайт. Ошондой эле билим берүү системасындагы трансформациялардын натыйжалуулугун текшерүү үчүн колдонулушу мүмкүн болгон ыкмалар да бар.

Аларга төмөнкүлөр кирет:

-документтерди конкреттөө ыкмасы

-билим берүү уюму тандалып алынат жана анын негизинде эксперимент жүргүзүлөт, бул активдүү колдонулган жана ошондой эле күтүлгөн талаптарга жооп берген эң популярдуу жана натыйжалуу методдордун бири болуп саналат;

-(этаптуу (жарым-жартылай жүзөгө ашыруу ыкмасы) (өзүнчө инновациялык компонентти/элементи киргизүүнү билдирет);

Дүйнөнүн жана коомдун жаңыланышы инновациялык процесстерге туруктуулук, үзгүлтүксүздүк мүнөзүн берет жана билим берүү процессинин үзгүлтүксүз, маанилүү жана комплекстүү жаңыланышына багытталган. Ошондуктан, азыркы коомдун жашоосунун маанилүү аспектилеринин бири болуп билим берүүнүн инновациялык системасы эсептелет, ал атайын саясатты жана өзүнүн стратегиялык багыттарын талап кылат.

Инновациялык деп атоого болорлук билим берүү өзгөчөлүк. Билим алуу процесси катары билим берүүнү салттык түшүнүү инновациялык коомго өтүүгө тоскоолдук болуп саналат: курал салтты «бузбайт», болгону аны бекемдейт. Өз кезегинде, инновациялык билим берүү куралдын функциясы менен анын маңызынын ортосундагы байланышты үзүү милдетине негизделген. Чындыгында, биз илимий билим тармагына негизделген билим берүү парадигмасынан илимий наадандыкка өтүү, бул билимдин бардык салыштырмалуулугун жана толук эместигин түшүнүү жана жашоодогу керектүү байланыштарды баамдоо, аларды образдарга жана түшүнүктөргө айландыруу жөндөмдүүлүгүнө ээ болуу жөнүндө айтып жатабыз. Инновациялык билим берүү системасын калыптандыруу көз карашынан алганда азыркы изилдөөчүлөрдүн пикири боюнча, азыркы изилдөөчүлөрдүн пикири боюнча, азыркы билим берүү системасынын негизги кемчилиги – анын кеңири социалдык-экономикалык контекстен обочолонгондугу, ошондой эле коомдо негизделген салттуу консерватизми. Ошондуктан, инновациялык билим берүү системасын куруу маселесин чечүүдө идеянын өзүн өзгөртүү керек: аны жашоонун жалпы структурасына киргизүү жана бүтүндүктүн ажырагыс бөлүгү катары кароо зарыл. Билим берүү практикасы педагогикалык жаңылыктардын көптөгөн мисалдарын берет. Ошол эле учурда бул илимий билим менен илимий билимдин бөлүнүшүн билдирбейт, болгону алардын өз ара байланышынын мүнөзүн өзгөртөт, ал негизинен методологиялык деңгээлде көрсөтүлөт.

Мындан тышкары, билим берүү реалдуулугундагы инновациялык өзгөрүүлөр, эреже катары, жаңы илимий-педагогикалык өнүгүүлөр менен байланыштуу. Инновациялык билим берүүнүн бардык түзүмдүү аспектилеринде: мазмунунда, формаларында жана методдорунда, методдорунда жана технологияларында, уюштуруучулук түзүлүшү жана башкаруусу – инновациялар, инновациялык процесстер, инновациялык ишмердүүлүк жаатындагы илимий изилдөөлөрдүн негизинде гана курулушу мүмкүн. Ушул сыяктуу методологиялык, теориялык жана колдонмо изилдөөлөр бүгүнкү күндө ар кандай илимдер жана илимий тармактар тармагында жүргүзүлүүдө. Жаңы нерселерди өздөштүрүү процесси ар дайым оор процесс: ал жаңы изилдөөдөн жана окшош көйгөйлүү кырдаалдарда колдонуу мүмкүнчүлүктөрүн

аныктоодон турат, алдын ала анализ, менталдык жана моделдик эксперименттер. Жеткилен дал келген инновация, башка нерселер менен катар, инновациянын ийгиликтүү болушуна кепилдик бериши керек.

Эгерде анын негизинде турган жаңы аспапты иштеп чыгуу белгилүү бир маселени чечүүгө мүмкүндүк берсе, инновация ийгиликтүү деп эсептелет. Инновацияларды өнүктүрүүдөгү мүчүлүштүктөр инновациялардын бардык кемчиликтери менен гана эмес, бардык артыкчылыктары менен да терс тажрыйбасынын ролун ойнойт. Эреже катары, көпчүлүк инновациялар ийгиликке жетпейт. Ошондуктан, бир же бир нече ийгиликтүү инновациялар башкалардын чыгымдары менен пайдаларын тең салмакташтырууга тийиш. Ушул көз караштан алганда педагогикалык ишмердиктин өзгөчөлүктөрү инновациялардын мүмкүн болгон натыйжаларына өзгөчө талаптарды коёт. Конкреттүү инновацияны четке кагуу инновацияга чейинки жыйынтыктардан начар билим берүү жана жалпы педагогикалык жыйынтыктарга алып келбеши керек.

Көп учурда кээ бир педагогикалык «жаңылыктардын» илимий жетишсиздиги убакыттын өтүшү менен гана көрүнгөн терс натыйжаларга алып келет. Бирок, далилдерге негизделген билим берүү инновацияларын түзүү да жетишсиз. Билим берүү инновациялары, канчалык жагымдуу, методологиялык жана технологиялык жактан өнүккөнүнө карабастан, инновациялык процесстерди зарыл башкаруусуз жана уюштуруусуз өздөштүрүү мүмкүн эмес. Инновациялардын демилгечилери сөзсүз түрдө инновациялардын натыйжасында пайда болгон көйгөйлөргө туш болушат жана аларды чечүүнүн жолдорун издөөгө мажбур болушат. Жаңы педагогикалык формаларды, методдорду жана технологияларды киргизүү бул инновациялардын кантип ишке ашырылганын, өздөштүрүүлөрүн жана колдоосун түшүнүүнү талап кылат.

Билим берүү уюмдарынын практикасына технологияларды иштеп чыгуу жана ийгиликтүү киргизүү, өз кезегинде, үзгүлтүксүз кесиптик өнүгүүнүн контекстинде инновациялык багытталган башкаруу маселелери боюнча башкаруучулук жана педагогикалык кадрларды даярдоо маселесин актуализациялайт. Билим берүүдөгү инновациялык кыймылды инновациялык кайра өндүрүүнүн сапаттык жаңы деңгээлине өткөрүү көз карашынан алганда бул маселе көп жагынан чечүүчү мааниге ээ.

Бул өзгөрүүлөрдүн мүнөзү, биздин оюбузча, биздин билим берүү системасынын өнүгүүсүнүн ушул этабында инновациялык кыймылдын алкагында инновацияга багытталган билим берүү билим берүүгө инновациялык мамиле жасоо жолундагы өткөөл этабы катары калыптанып жаткандыгын айтууга мүмкүндүк берет. Стандарттуу эмес ой жүгүртүүнү калыптандырууга багытталган бардык компоненттеринен айырмаланып, инновацияга багытталган билим берүү белгилүү бир кесиптик тармактагы инновациялык ишмердүүлүккө адистерди даярдоонун ар кандай формаларын жана ыкмаларын бириктирет.

Жогоруда айтылгандарды жыйынтыктап айтканда, инновацияга багытталган билим берүү деп биз кадрларды даярдоонун конкреттүү багытын түшүнөбүз, алардын инновацияларды иштеп чыгууга жана ишке ашырууга кесиптик даярдыгын камсыз кылуу, өз ишмердүүлүгү чөйрөсүндөгү инновациялык процесстерди башкаруу. Белгилей кетчү нерсе, инновацияга багытталган билим берүү анын үйдө билим берүүнү өнүктүрүү үчүн жана демек, бүтүндөй коомдун социалдык-маданий өнүгүүсү үчүн маанилүү социалдык жана маданий маанисин эске алганда, педагогикалык жаңылык катары татыктуу түрдө эсептелет. Инновацияларга багытталган билим берүү келечекте толук инновациялык билим берүү системасын түзүүнүн негизи боло алат.

Билим берүү тармагында айрым инновацияларды киргизүүнүн натыйжалуулугу атайын изилдөөлөрдө бир нече жолу талкууланган ар түрдүү мүнөздөгү бир катар факторлорго көз каранды. Инновациялар билим берүү системасынын ар кандай деңгээлдерине тиешелүү болгону жана алардын максаттары, мазмуну, көлөмү, жаңылуулугунун даражасы, мүнөзү жана педагогикалык процесске киргизилген өзгөрүүлөрдүн жана инновациялардын радикалдуулугу ж.б. боюнча абдан айырмаланса да, аларды ишке ашыруунун негизги факторлору, шарттары болуп саналат:

Инновациялык идеяларды жана моделдерди методологиялык иштеп чыгуу, аларды билим берүү уюмунда (билим берүү түзүмүндө), б.а. түздөн-түз «мугалим — окуучу» өз ара аракеттенүү системасында жүзөгө ашырууну камсыз кылат; Окутуунун мындай түрү башталгыч кесиптик билим берүүнүн алкагында тиешелүү анын мазмуну боюнча компоненти, негизинен, студенттердин новатордук ой жүгүртүүсүн өнүктүрүүгө багытталган. Инновациялык ой жүгүртүүнү, ошондой эле инновацияларды жаратуу ыкмаларын чыныгы өздөштүрүү үчүн окуучулар менен студенттердин окутуу жана практикалык маселелерди чечиши маанилүү. Алар чындыгында инновациялык процесстердин катышуучулары болушу керек. Албетте, мугалимдер да бул инновациялык процесстерге катышышы керек [7].

Билим берүү системаларынын жаңы муунунун инновацияларынын негизги айырмасы мына ушундай, ал өз кезегинде алардын технологиялык параметрлерин аныктайт. Бул инновациялык билим берүү системаларын жана технологияларын өнүктүрүү – заманбап билим берүүнүн татаал, бирок өтө актуалдуу маселеси.

Бирок бүгүнкү күндө кошумча кесиптик даярдык инновацияларга, башкача айтканда, билим берүү тармагындагы инновациялык өзгөрүүлөргө түздөн-түз катышкан мугалимдерди (келечектеги мугалимдерди) даярдоого багытталган.

Студенттердин бул категориясы үчүн инновацияга даярдык түздөн-түз практикалык мааниге ээ. Билим берүүдөгү инновациялардын объективдүү табиятын эң маанилүү социалдык-педагогикалык феномен катары таануу инновациялык ишмердүүлүктүн объективдүү негиздерин, булактарын жана компоненттерин аныктоонун илимий тапшырмасы болуп саналат. Бул кубулуштун өнүгүүсүн, анын коомдук мамилелердеги ордун жана ролун, социалдык процесстерге тийгизген таасирин жана башка коомдук кубулуштар менен өз ара байланышын түшүнүүгө мүмкүндүк берет, Бул билим инновациялык билим берүүнүн мазмунун жана технологиясын өнүктүрүү үчүн илимий негиз болууга тийиш.

Жыйынтыктап айтканда, заманбап билим берүү системасы инновацияларга, бирок компетенттүү жана өз убагында инновацияларга муктаж экендигин дагы бир жолу баса белгилеп кетүү керек [3, 4].

Колдонулган адабияттар

1. Гостев А.Г., Лихолетов В.В. Сущность и структура педагогических инноваций // Сибирский педагогический журнал. – 2011. – № 12. – С. 26 – 34.
2. Материалы сайта «4brain.ru». Режим доступа: <https://4brain.ru/about/> (дата обращения: 26.05.2020).
3. Надточий Ю.Б. Интеллектуальный капитал образовательной организации. – М.: Горячая линия – Телеком, 2019. – 128 с.
4. Надточий Ю.Б., Шилин А.В. Современный подход к обучению // Экономические и гуманитарные исследования регионов. 2012. – № 3. – С. 41 – 48.

5. Савчук Е.И. Образовательная среда как основа инновационных процессов в образовательном учреждении // История и педагогика естествознания. – 2015. – № 6. – С. 46 – 52.
6. Савчук Е.И. Особенности развития образовательных организаций в инновационной среде // Вестник
7. Сейтказиева Н.С., Орозбакова М.С., Джангазиева С.Дж. «Жасалма интеллект технологияларын өнүктүрүүнүн өзгөчөлүктөрү», И. Арабаев атындагы КМУнун Жарчысы №4-2, 2024, – б. 74-85, <https://elibrary.ru/item.asp?id=79723047>

Рецензент: PhD по педагогике, доцент Ибраева А.Т.

УКПК “Международный университет Кыргызстана”